

Regionalisering van de brandweer, wie durft?

Deze brochure is bedoeld voor bestuurders en medewerkers van de veiligheidsregio's en geeft nadere informatie over de regionalisering van de brandweer.

Regionalisering van de brandweer; wie durft?

Deze brochure is bedoeld voor bestuurders en medewerkers van de veiligheidsregio's en geeft nadere informatie over de regionalisering van de brandweer.

Waarom regionaliseren?

Het draagvlak voor regionalisering van de brandweer wordt steeds breder. Regionalisering is onlosmakelijk verbonden met de ambitie van de minister om de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland uiterlijk eind 2009 op orde te hebben. Robuuste regionale brandweerorganisaties, op dezelfde schaal georganiseerd als de politie en de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), zijn hiervoor een belangrijke voorwaarde. Een geregionaliseerde brandweerorganisatie is een groeimodel. Deze is er niet van de één op de andere dag. Het brandweerveld staat hiermee de komende periode voor een grote uitdaging.

Colofon

Uitgave:

Dit is een uitgave van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Politie en Veiligheidsregio's (i.o.)
Programma Veiligheidsregio's
Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.minbzk.nl/veiligheidsregio

Foto's

Rob Jastrzebski

Vormgeving en print:

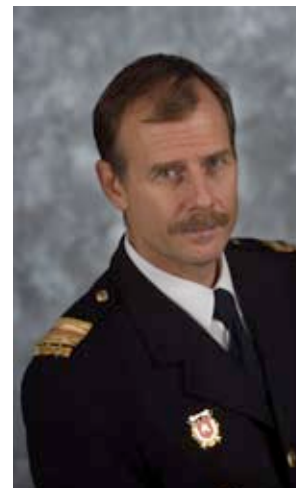
Directie Communicatie en Informatie, Grafische en Multimediale Diensten

juni 2008

Onderzoek, onder andere van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, heeft de afgelopen jaren aangetoond dat de organisatie voor rampenbestrijding en crisisbeheersing nog sterk voor verbetering vatbaar is. Op veel plaatsen bestaat nog onvoldoende samenhang en afstemming tussen de partners in crisisbeheersing. De samenwerking moet beter, de coördinatie en commandovoering moeten worden versterkt, evenals de operationele informatie-uitwisseling tussen de betrokken instanties. Met de vorming van de veiligheidsregio's beoogt de overheid deze doelen te bereiken. Daadkrachtige regionale veiligheidsorganisaties, waarin de partnerdiensten hecht samenwerken, zijn noodzakelijk om het veiligheidsniveau te realiseren waar de burger recht op heeft. De brandweer is in deze structuur nog een zwakke schakel omdat deze dienst, in tegenstelling tot politie en GHOR, nog lokaal wordt aangestuurd. Dat maakt het moeilijk om op bovenlokaal niveau harde afspraken te maken over het te realiseren kwaliteitsniveau van de brandweer.

Brandweervoertuig Horst aan de Maas.

Paul Verlaan, regionaal commandant Midden- en West-Brabant:

“Tijdens onze ronde langs de gemeenten ter voorbereiding van de fusie tussen de 25 gemeentelijke korpsen, kwamen we grote verschillen in budget voor de brandweertzorg tegen. Dan is het evident dat er ook verschillen in kwaliteitsniveau zijn. Die verschillen zijn we straks kwijt, omdat we met één gezamenlijk budget op iedere plek in de regio de plaatselijk vereiste capaciteit en kwaliteit kunnen realiseren. Ook voor het bedrijfsleven is de grotere regionale eenduidigheid een voordeel. Bedrijven en projectontwikkelaars worden bijvoorbeeld niet langer met verschillen in voorschriften en regelgeving geconfronteerd. Als organisatie komen we daardoor geloofwaardiger over.”

Knelpunten bij de brandweer

Veel brandweerkorpsen kampen met knelpunten in hun organisatie, waardoor zij niet alle aan hen opgedragen taken op voldoende niveau kunnen uitvoeren.

Complexe risico's vragen steeds meer kennis en deskundigheid van de brandweer.

De eisen die de samenleving aan de brandweer stelt, worden steeds hoger. De werkdruk neemt toe, er wordt meer kennis en deskundigheid gevraagd voor de advisering bij complexe veiligheidsvraagstukken en ook de eisen aan opleiding, training en geoefendheid van het personeel worden strenger. Tegelijk neemt de beschikbaarheid van vrijwilligers af, met name tijdens de daguren. Mede daardoor worden de normen voor de opkomsttijden bij incidentmeldingen op veel plaatsen niet gehaald.

De wijze waarop de brandweer is georganiseerd, veelal in de vorm van relatief kleinschalige lokale korpsen met een beperkte beroepsbezetting, maakt de organisatie kwetsbaar. Door het regionaal organiseren van het beheer en de aansturing van de brandweer, kunnen de taken efficiënter worden georganiseerd. Brandweerlieden blijven bij hun lokale posten werken en hun betrokkenheid bij het reilen en zeilen van de brandweerpost kan gewaarborgd blijven. De band met de lokale gemeenschap kan hierbij goed behouden worden.

Een professionelere beroepsorganisatie kan ook betere ondersteuning bieden aan de vrijwilligers (ook wel professionals in deeltijd genoemd). Tachtig procent van het brandweerpersoneel is vrijwilliger. Hun drijfveer is het redden van mens en dier en het bestrijden van incidenten. In de praktijk worden ook vrijwilligers steeds meer belast met werkzaamheden die niet tot deze basisbrandweertaken behoren, zoals administratieve werkzaamheden. Als die taken door beroepsfunctionarissen op bovenlokaal niveau worden uitgevoerd, kunnen de vrijwilligers zich weer volledig op de incidentbestrijdingstaak concentreren.

Om de knelpunten in de brandweerorganisatie op te lossen, zullen veel korpsen moeten investeren in extra beroepspersoneel. Korpsen kunnen ervoor kiezen om dit individueel te doen, maar dit is een relatief dure oplossing die voor veel kleinere korpsen niet haalbaar is. Gezamenlijk investeren in een bovenlokale beroepsorganisatie die alle korpsen in de regio ondersteunt is veel efficiënter. De kwaliteit van de brandweezorg kan dan in alle gemeenten op het vereiste niveau worden gebracht tegen acceptabele kosten.

Gerard van Klaveren, regionaal commandant Zuid-Limburg:

“Regionalisering moet tastbare meerwaarde voor de gemeenten hebben om bestuurlijk en ambtelijk draagvlak te krijgen. In onze regio is het regionale bijscholings- en trainingsprogramma voor alle bevelvoerders een goed voorbeeld van die meerwaarde. Tot dusver kregen we dat regionaal niet van de grond bij gebrek aan regionale regie en sturing. Nu de regionalisering een feit is, is in no time een regionaal bijscholingsprogramma voor alle 460 officieren van dienst, bevelvoerders en manschappen opgezet. Aan de vrijblijvendheid en verbrokkeling die de brandweer tot dusver kenmerkte, is een eind gekomen. Voor de andere hulpdiensten zijn we vanaf nu een veel meer gelijkwaardige samenwerkingspartner”

Amy Koopmanschap, burgemeester Diemen:

“Als burgemeester heb ik helemaal niet het idee dat ik ‘mijn’ brandweer ben kwijtgeraakt. En ook de vrijwilligers van het korps Diemen hebben niet het idee dat ze zijn uitgeleverd aan de regio. De lokale brandweervereniging en de band met de lokale gemeenschap zijn nog even sterk als vóór de fusie. De conclusie is dat brandweerlieden op alle functieniveaus betere ontwikkelingskansen hebben gekregen en dat vrijwilligers meer bij de totale organisatie worden betrokken. De beleving van regionalisering wordt sterk bepaald door de manier waarop mensen met organisatieveranderingen omgaan. Als je jezelf als slachtoffer wil zien, dan word je het ook. In onze regio zijn de lokale brandweerlieden heel nauw bij het regionaliseringsproces betrokken. Daardoor voelen ze zich niet buitengesloten.”

BRON: Alert nummer 5 mei 2008

Brandweerkorpsen worden niet wettelijk verplicht om te regionaliseren, mits zij aan de kwaliteitseisen voldoen die de minister aan hen stelt. Die eisen komen te staan in de Algemene Maatregel van Bestuur, behorend bij de aanstaande Wet veiligheidsregio's. Het gaat dan onder andere om eisen aan de opkomsttijden bij incidentmeldingen en de organisatie van preventie- en proactietaken. De

wet hanteert een geregionaliseerde brandweer wel als uitgangspunt. Vooruitlopend op het van kracht worden van de Wet veiligheidsregio's, sluit de minister van BZK convenanten af met de besturen van veiligheidsregio's. Met het ondertekenen van het convenant verbinden de veiligheidsregio's zich aan de basisvereisten crisismanagement en spreken zij de intentie uit om de brandweer te regionaliseren. Als tegenprestatie voor deze vooruitstrevendheid krijgen de regio's een extra financiële impuls.¹

Ondertekening convenant Haaglanden

¹. Zie brochure *Convenant veiligheidsregio voor meer informatie*.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw G. ter Horst: punten die ik zelf aansprekend vind zijn bijvoorbeeld:

- Regel niet alles van tevoren tot in de details. Maak eerst een gemeenschappelijke regeling op hoofdlijnen. Dat voorkomt discussie over details.
- Blijf geduldig. Je moet immers een ronde maken langs minstens 20 raadscommissies en 20 gemeenteraden.
- Organiseer zeepkist-sessies: spreek elke blusgroep persoonlijk toe, en heb niet de illusie dat je overal antwoord op hebt.
- Onderschat de emoties niet. Emoties die vooral bij de vrijwilligers een rol spelen.

BRON: Toespraak ondertekening convenant Rotterdam-Rijnmond

De traditionele lokale inbedding, gestoeld op betrokken vrijwilligers uit de gemeenschap, blijft behouden. De lokale brandweerposten blijven bestaan, evenals de lokale vrijwillige brandweerverenigingen met hun eigen cultuur en identiteit. De basistaken 'redden en blussen' worden net als voorheen vanuit deze lokale brandweerkazernes uitgevoerd. Wat wel verandert is dat het uitrukken niet meer op basis van gemeentegrenzen gebeurt maar volgens een regionaal dekkingsplan dat aangeeft welke brandweerpost het snelst ter plaatse kan zijn bij een incident.

Lokaal bestuur houdt invloed

Ook na regionalisering blijven de gemeentebesturen wettelijk verantwoordelijk voor het niveau van de brandweezorg per gemeente. Zij maken met de regio afspraken over de uitvoering. De regio kan dan met de beschikbare mensen en middelen, capaciteit en kwaliteit, het vereiste brandweezorgniveau voor alle gemeenten optimaal organiseren. Aan de gemeenteraden worden verschillende instrumenten aangereikt om invloed uit te oefenen op het beleid van het bestuur

Regionalisering verandert niets aan de lokale incidentbestrijdingstaken.

en de regionale brandweerorganisatie. In de eerste plaats de jaarlijks vast te stellen begroting. Bij het behandelen van de begroting stellen de raden vast hoeveel hun gemeente gaat bijdragen aan de regio en welke prestaties daar tegenover staan. Daarnaast dient het regiobestuur een risicoprofiel op te stellen. Het risicoprofiel is gebaseerd op de gegevens die de gemeenten aanleveren. Mede op basis van het risicoprofiel stelt het regiobestuur een vierjarig beleidsplan op en vervolgens een crisisplan (te vergelijken met het oude rampenplan maar dan op regionaal niveau). De gemeenteraden dienen in kennis te worden gesteld van deze plannen en kunnen zich er desgewenst over uitspreken. Indien zij specifieke zaken in de plannen geregeld willen zien, kunnen zij daar hun burgemeester op aanspreken. De burgemeesters vertegenwoordigen de gemeenten in het regiobestuur.

Samenvattend, de voordelen van regionalisering op een rij:

- Een moderne, krachtige en slagvaardige brandweerorganisatie;
- Betere organisatorische aansluiting op de regionale crisisbeheersingspartners;
- Betere en professionelere ondersteuning van lokale posten/vrijwilligers;
- Terugdringen van de werkbelasting bij vrijwilligers;
- Minder kwetsbare organisatie door schaalvergroting en bundeling van kennis en capaciteit;
- Meer uniformiteit en een professionelere uitstraling naar de burger;
- Snellere brandweershulp via regionaal dekkingplan;
- Behoud vrijwilligheid en lokale posten;
- Lokaal bestuur houdt invloed op brandweezorgniveau.

Wim Cornelis, burgemeester Gouda:

“Als we niet de overtuiging hebben dat de kwaliteit van de brandweezorg door regionalisering verbetert, dan moeten we er niet aan beginnen. Maar waar praten we eigenlijk over? Heel veel zaken zijn in de loop der jaren al geregionaliseerd, vanwege aantoonbare meerwaarde. We hebben al een repressief regionaal dekkingplan, schaffen in regionaal verband materieel aan en we regelen de OVD-piketten op bovengemeentelijk niveau. Ook de specialistische taken zijn op regionaal niveau georganiseerd en ondergebracht bij de beroepskorpsen. Regionale taken móeten ook dichtbij de lokale korpsen worden ondergebracht, om het gevoel van ‘afstand’ te voorkomen.”

BRON: Alert nummer 5 mei 2008

